

## Tax Evasion and the Effects of Profit Management, Inventory Intensity and Capital Intensity in the Capital Market<sup>1</sup>

Abdolrasoul Rahmanian Koushkaki<sup>2</sup>, Fatima Askari<sup>3</sup>

Received: 2023/06/20

Accepted: 2023/09/19

### Abstract

One of the most significant pillars of financing and economic development of a country is tax. Due to the fact that companies typically view tax as a major cash outflow and a threat to their survival, there is a strong incentive to use a bold tax strategy to reduce their tax burden. The aim of this research is to examine the effect of profit management, inventory intensity and capital intensity on tax evasion. The current research is applied research in its purpose. It is descriptive-causal research in terms of execution method, and data collection method. It is a post-event type. Regression models will be used to test research hypotheses. In addition, Eviews software was used to analyze the data. The data related to 134 companies admitted to the Tehran Stock Exchange between 2012 and 2021 were examined. The research results show that profit management has a positive and significant relationship with tax evasion. There is no significant relationship between inventory intensity and tax evasion. Finally, the results show that capital intensity and tax evasion are significantly related. Companies are not involved in tax evasion through profit management, and the relevant organizations have considered that companies are involved in daring tax policies through profit management.

**Keywords:** Profit Management, Inventory Intensity, Capital Intensity, Tax Avoidance.

**JEL Classification:** G31, H26.

1. DOI: 10.22051/IEDA.2023.44754.1361

2. Assistant Professor, Department of Accounting, Payame Noor University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). (abr.rahmanian@pnu.ac.ir).

3. MSc, Department of Accounting, Payame Noor University, Tehran, Iran. (fa.askari64@gmail.com).

مقاله پژوهشی

تأثیر مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه بر تهور مالیاتی در بازار سرمایه<sup>۱</sup>

عبدالرسول رحمانیان کوشکی<sup>۲</sup> و فاطمه عسکری<sup>۳</sup>

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

چکیده

یکی از مهم‌ترین ارکان تأمین مالی و توسعه اقتصادی کشور مالیات است. از آنجایی که معمولاً شرکت‌ها مالیات را از عمده‌ترین عوامل خروج وجه نقد و تهدیدی برای ادامه فعالیت‌های خود می‌دانند، بنابراین این انگیزه وجود دارد که برای کاهش مالیات خود اقدام به راهبرد مالیاتی متهورانه کنند. تهور مالیاتی، سیاست و راهبردهای شرکت در جهت کاهش مالیات است. هدف پژوهش حاضر تأثیر مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه بر تهور مالیاتی است. جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل‌های رگرسیونی استفاده خواهد شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار ایویوز استفاده شده است. داده‌های مربوط به ۱۳۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین مدیریت سود با تهور مالیاتی و شدت سرمایه با تهور مالیاتی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ولی بین شدت موجودی و تهور مالیاتی رابطه معناداری وجود ندارد. در واقع نشان‌دهنده این امر است که با افزایش مدیریت سود، به همان اندازه تهور مالیاتی نیز افزایش خواهد یافت. همچنین، با افزایش شدت سرمایه‌گذاری در دارایی ثابت، تهور مالیاتی به همان اندازه افزایش می‌یابد.

واژگان کلیدی: مدیریت سود، شدت موجودی، شدت سرمایه، تهور مالیاتی.

طبقه‌بندی موضوعی: G31, H26

۱. کد DOI مقاله: 10.22051/IEDA.2023.44754.1361

۲. استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). (abr.rahmanian@pnu.ac.ir).

۳. کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (fa.askari64@gmail.com).

## مقدمه

از دیرباز تاکنون مالیات یکی از مهمترین و چالشی‌ترین نقاط رابطه حاکمان و مردم بوده است. در همین راستا مؤدیان مالیاتی سعی در کاهش مالیات پرداختی خود به انحاء مختلف می‌نمایند. رفتارهای مؤدیان مالیاتی (که با استفاده از قانون و گاهی غیر قانونی) با نام‌های اجتناب مالیاتی، تهور مالیاتی و فرار مالیاتی معرفی می‌شوند. بنابراین با بررسی رفتارهای مؤدیان مالیاتی همواره می‌توان راهبردهای لازم را در جهت جلوگیری از تقلیل تبعات عدم پرداخت مالیات به کار برد. ضرورت شناخت اینگونه رفتارهای مالیاتی برای دولت بسیار حائز اهمیت است زیرا از یک سو تأمین مخارج دولت و از سوی دیگر در تنظیم امور اقتصادی جامعه نقش به‌سزایی ایفا می‌کند (جعفری صمیمی و حمزه‌ای، ۱۳۸۴). استراتژی مالیاتی به طور کلی کاهش آشکار مالیات تعریف می‌شود (حاجیها و همکاران، ۱۳۹۶). یکی از این رفتارهای چالش برانگیز مؤدیان مالیاتی، تهور مالیاتی است که در کشور ما بسیار کم به این موضوع توجه شده است. شرکت‌هایی که وضعیت مالیاتی آن‌ها از سوی ممیزان مالیاتی با ابهام روبه‌رو شود، متهورانه گفته می‌شود. طبق بررسی‌های لایتز؛ شرکت‌ها مالیات خود را طوری تنظیم کنند که از طرف ممیزان مالیاتی مورد قبول واقع نشود (عدم تایید مالیات ابرازی). این تفاوت و نقطه تفکیک بین اجتناب و تهور مالیاتی است. همچنین آن‌ها می‌دانند تهور مالیاتی ممکن است آن‌ها را در دادگاه محکوم کند (حاجیها و همکاران، ۱۳۹۶). تفاوت تهور مالیاتی و فرار مالیاتی در استفاده از راهکارهای قانونی می‌باشد، به این صورت که در تهور مالیاتی، از ابهامات قانونی استفاده می‌شود ولی در فرار مالیاتی، قانون رعایت نمی‌شود. اغلب شرکت‌ها مالیات را از عمده‌ترین عوامل خروج وجه نقد و تهدیدی برای تداوم فعالیت قلمداد می‌کنند (کمالی منفرد و علی احمدی، ۱۳۹۶). از این رو این انگیزه وجود دارد تا آن‌ها اقداماتی را در جهت راهبرد مالیاتی متهورانه انجام دهند (حاجیها و همکاران، ۱۳۹۶). تهور مالیاتی به دامنه محدودتری از رفتارهای اجتناب مالیاتی اشاره دارد که به طور خاص متهورانه باشد. در واقع حمایت ضعیف‌تر قانونی از وضعیت مالیاتی شرکت، به طور منطقی نشان‌دهنده تهور مالیاتی آن شرکت است (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۵). سیاست‌های متهورانه مالیاتی اغلب مدیریت کاهشی سود مشمول مالیات از طریق فعالیت‌ها و اقدامات برنامه‌ریزی مالیاتی است که می‌تواند قانونی یا غیر قانونی باشد (عبدلی و حق نیاز، ۱۳۹۴).

سیاست‌های متهورانه مالیاتی از اواخر سال ۱۹۹۰ تا اوایل سال ۲۰۰۰ به منظور تحریف در گزارشگری مالی شرکت‌ها به وجود آمده است که نتایج پژوهش‌های تجربی نیز این موضوع را اثبات می‌کند. بنابراین اهمیت و ضرورت شناسایی عوامل مؤثر بر تهور مالیاتی و رابطه آن‌ها در جهت شناسایی عوامل عدم پرداخت مالیات در جامعه دارای اهمیت بوده که در پژوهش حاضر به آن پرداخته خواهد شد. با توجه به اهمیت مالیات در پایداری و توسعه اقتصاد کشور و اینکه با پرداخت مالیات باعث رونق اقتصادی و پیشرفت هرچه بیشتر و به دنبال آن رونق تولید را افزایش می‌دهد و همچنین باعث افزایش درآمد مردم و نیز افزایش اشتغال‌زایی می‌شود. با توجه به اینکه قسمتی از مالیات دریافتی توسط شرکت‌ها و صنایع تولیدی تأمین می‌شود، شناخت عوامل مؤثر بر تهور مالیاتی شرکت‌ها می‌تواند گامی مهم در جهت پرداخت صحیح مالیاتی برای ایجاد، توسعه و رونق اقتصاد کشور باشد. از این‌رو انتظار بر آن است پژوهش حاضر برای مدیران و



مالکان شرکت‌ها، حساب‌رسان، سرمایه‌گذاران و ذینفعان، محققین و دانشجویان علاقمند به اجرای تحقیقات مشابه دارای فایده باشد. باتوجه به اینکه تاکنون در کشور به تهور مالیاتی بسیار کم پرداخته شده و همچنین باتوجه به اینکه تاکنون هیچ مطالعه داخلی تأثیر مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه بر تهور مالیاتی را بررسی نکرده است، از این جهت پژوهش حاضر از لحاظ موضوع و محتوا دارای نوآوری خواهد بود. باتوجه به مطالب مطرح شده، هدف این پژوهش پاسخ به این سوال است که آیا مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه بر تهور مالیاتی شرکت‌ها تأثیرگذار است؟ در این مقاله در بخش اول و دوم مبانی نظری شامل مفاهیم و نظریات تئوری و تجربی در رابطه با متغیرهای تحقیق و همچنین پیشینه تحقیق شامل روش انجام تحقیق و نتایج تحقیقات انجام شده در این مورد بیان خواهد شد و پس از آن روش انجام تحقیق تبیین شده، همچنین فرضیه‌های تحقیق و مبانی اندازه‌گیری متغیرها، جامعه و نمونه آماری، روش گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها بیان خواهد شد. سپس مدل مورد استفاده برای آزمون فرضیه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

با توجه به مطالب ارائه شده، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر ارائه می‌شود.

- فرضیه اول: بین مدیریت سود و تهور مالیاتی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه دوم: بین شدت موجودی و تهور مالیاتی رابطه معناداری وجود دارد.
- فرضیه سوم: بین شدت سرمایه و تهور مالیاتی رابطه معناداری وجود دارد.

### پیشینه موضوع

در کلیه جوامع، دولت‌ها جهت برآورده ساختن نیازها و خواسته‌های مردم از جمله ایجاد شغل، ایجاد امنیت، بهداشت و درمان، حمل و نقل و آموزش و پرورش، اقدام به گرفتن مالیات می‌کنند. در واقع مالیات، کمک عمومی به خزانه دولت براساس قانون است. شرکت‌ها و صنایع تولیدی که در حال فعالیت هستند، باید مبلغی از سود خود را جهت پرداخت مالیات به دولت‌ها اختصاص دهند. اغلب شرکت‌ها مالیات را از عمده‌ترین عوامل خروج وجه نقد و تهدیدی برای تداوم فعالیت قلمداد می‌کنند (کمالی منفرد و علی احمدی، ۱۳۹۶). به همین دلیل بسیاری از شرکت‌ها به دنبال راه‌هایی برای به حداقل رساندن هزینه‌های مالیاتی هستند، خواه به صورت قانونی یا غیر قانونی. شواهد بسیاری وجود دارد که نشان می‌دهد مدیران در تلاش هستند تا با دستکاری سود، مالیات را کاهش دهند. از این رو به طور طبیعی این انگیزه وجود دارد تا آن‌ها اقداماتی را در جهت راهبرد مالیاتی متهورانه انجام دهند (حاجیها و همکاران، ۱۳۹۶). تهور مالیاتی سیاستی است که شرکت تلاش می‌کند برای پرداخت مالیات کمتر، از سهم منصفانه خود، به دولت‌ها پرداخت نمایند. این مفهوم به استفاده از ابهامات قانونی برای کاهش مالیات پرداختی اشاره دارد. برای مثال یک شرکت ممکن است معامله خاصی را انجام دهد که قانون، به صورت شفاف در مورد آن نظری ندارد و یا به دلیل داشتن ویژگی‌های چندگانه تعیین مالیات قابل پرداخت با تفسیر قانون ممکن باشد. در این حالت شرکت تفسیر بهتر از حیث پرداخت مالیات کمتر را در اظهارنامه مالیاتی به کار می‌گیرد، اما همواره این احتمال وجود دارد که ممیز مالیاتی تفسیر دیگری داشته باشد (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۵). چنانچه برای

پیشگیری از فعالیت‌هایی که منجر به عدم پرداخت مالیات می‌شود، اقدامی صورت نگیرد، ممکن است افراد دیگر نیز به منظور افزایش توان مالی خود به این کار ترغیب شوند (خواجوی و کیامهر، ۱۳۹۴). از این رو ضروری است تا عوامل مؤثر بر تهور مالیاتی مورد بررسی قرار گیرد. تهور مالیاتی تحت تاثیر عوامل بسیاری از جمله مدیریت سود، شدت سرمایه و شدت موجودی است. یکی از عوامل مهم تاثیرگذار بر تهور مالیاتی، مدیریت سود می‌باشد. از نظر حسابداری سود به عنوان مازاد درآمدها نسبت به هزینه‌ها برای یک دوره حسابداری معین تعریف شده است و طبق اصول پذیرفته شده حسابداری شناسایی و اندازه‌گیری می‌شود. تحلیلگران مالی عموماً سود گزارش شده (سود حسابداری) را متفاوت از سود واقعی می‌دانند چرا که سود حسابداری می‌تواند به وسیله مدیران دستکاری شود که به این دستکاری مدیران، مدیریت سود گفته می‌شود (صدیقی، ۱۳۹۹). یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار بر تهور مالیاتی شدت موجودی است. شدت موجودی اندازه‌گیری مقدار موجودی سرمایه‌گذاری شده توسط شرکت می‌باشد. شرکت‌ها با سرمایه‌گذاری در موجودی کالا باعث افزایش هزینه‌های ذخیره‌سازی و هزینه‌های نگهداری می‌شوند و در نتیجه کم کردن هزینه‌ها از سود و کاهش سود، مالیات نیز به تبع آن کاهش می‌یابد. علاوه بر موارد بالا در تهور مالیاتی شدت سرمایه نیز از عوامل اثر گذار می‌باشد (هدایت و فیتریا<sup>۱</sup>، ۲۰۱۸). شدت سرمایه، سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت نامیده می‌شود. دارایی‌های ثابت که شامل تجهیزات، اموال، ماشین آلات، کارخانه‌ها و دارایی‌هایی که بیش از یک دوره مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد. سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت که هزینه استهلاک را افزایش می‌دهد و باعث کاهش سود و در نتیجه کاهش مالیات است. از آنجایی که درک تمایز بین فعالیت‌های مالیاتی برای دولت مردان و جامعه اهمیت ویژه‌ای دارد و به منظور درک صحیح رفتارهای مالیاتی و آگاهی کامل از ماهیت و ظاهر رفتارهای مالیاتی ضرورتی اتکاناپزیر است (فاریز و سوریپتو<sup>۲</sup>، ۲۰۲۲). از آنجا که هزینه‌های مالیاتی یکی از مهمترین هزینه‌های شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد و موجب خروج نقدینگی از شرکت‌ها شده و سود سهامداران را کاهش می‌دهد، هزینه مالیات و مالیات قابل پرداخت همواره مورد توجه مدیران اجرایی و هیات مدیره و همچنین سهامداران شرکت‌ها می‌باشد. لذا اتخاذ سیاست‌های مالیاتی از جمله خط مشی‌هایی است که در ارزیابی عمل مدیران از سوی سهامداران و همچنین کل بازار سرمایه مورد توجه قرار می‌گیرد (عبدلی و همکاران، ۱۳۹۲).

بیرجندی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با موضوع تاثیر مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی و تهور مالیاتی بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی، که در آن تعداد ۱۰۸ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار در سال‌های ۹۴ تا ۹۹ بررسی کردند، نشان داده‌اند که رابطه معناداری بین مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی (شامل اندازه هیات مدیره و نوع حسابرسی) و مسئولیت‌پذیری اجتماعی وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد بین تهور مالیاتی و مسئولیت اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

کاشانی پور و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تاثیر ارتباط سیاسی و برخی معیارهای مهم راهبری شرکتی از جمله استقلال هیئت مدیره و میزان مالکیت سهامداران نهادی بر تهور مالیاتی پرداخته‌اند

و همچنین با بررسی تاثیر این معیارها بر رابطه بین ارتباط سیاسی و تهور مالیاتی به این نتیجه دست یافته‌اند که شرکت‌های دارای ارتباط سیاسی با دولت به دلیل برخورداری از مزایا و امتیازات دولتی، میزان تهور مالیاتی بیشتری دارند. همچنین با استفاده از سازوکارهای راهبری شرکتی مانند وجود اعضای هیئت مدیره مستقل و میزان مالکیت سهامداران نهادی می‌توان میزان تهور مالیاتی را کاهش داد و از تاثیر مثبت ارتباط سیاسی بر تهور مالیاتی کاست.

منصورفر و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی خود در مورد رابطه بین مالیات جسورانه و اهرم مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتایج دست یافتند که بین مالیات جسورانه و اهرم مالی رابطه معنادار و مثبت وجود دارد. همچنین نرخ موثر مالیاتی کل بر اهرم مالی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد، اما سیاست متهورانه بر رابطه بین نرخ موثر مالیاتی کل و اهرم مالی تاثیر گذار نیست.

چیارینی و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان تهور مالیاتی و شتاب‌دهنده مالی: تجزیه و تحلیل بخش شرکتی برای چرخه تجاری ایالات متحده، علاوه بر تأکید بر نقش فرار مالیاتی به عنوان یک مکانیسم تأمین مالی، نتیجه دوگانه‌ای را ارائه می‌دهند که پیامدهای غیر قابل چشم‌پوشی برای تحلیل چرخه تجاری ایجاد می‌کند. اول، مشروط به شوک ریسک، فرار مالیاتی اثرات شتاب‌دهنده مالی را تقویت می‌کند و نوسانات کلان اقتصادی را به میزان قابل توجهی تقویت می‌کند. دوم، پویایی فرار مالیاتی درون‌زا باعث تخصیص مجدد منابع از مصارف تولیدی به مصرف در چرخه تجاری می‌شود.

لی و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان واکنش بازار سهام به مدیریت سود و شدت تحقیق و توسعه این‌گونه بیان نمودند که تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که بازده سهام، زمانی که شرکت‌ها، پیش‌بینی‌های تحلیلگران را برآورده می‌کنند، مثبت است، اما زمانی که پیش‌بینی‌های تحلیلگران را برآورده نمی‌کنند، منفی است. مطالعات گذشته همچنین نشان می‌دهد که مدیران اغلب هزینه‌های تحقیق و توسعه را کاهش می‌دهند تا بتوانند پیش‌بینی اجماع را برآورده کنند. این مطالعه نشان می‌دهد که بازار سهام این رفتار را جریمه می‌کند و در صورتی که شکست پیش‌بینی مستلزم کاهش تحقیق و توسعه باشد، به پاداش بازار تخفیف می‌دهد. با این حال، این فقط یک تخفیف جزئی است و شرکت‌ها همچنان در مدیریت هزینه‌های تحقیق و توسعه در کوتاه‌مدت بهتر هستند. این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که کاهش در تحقیق و توسعه احتمالاً موقتی است، زیرا شرکت‌ها تمایل دارند هزینه‌های تحقیق و توسعه را در دوره‌های بعدی افزایش دهند.

درايف<sup>۳</sup> (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان مشوق‌های مدیریت سود و قیمت‌گذاری اقلام تعهدی اختیاری این‌گونه بیان نمود که هدف این تحقیق بررسی این امر است که آیا انگیزه‌های مدیریت سود بر قیمت‌گذاری تأثیر می‌گذارد یا خیر. همچنین، آیا فرصت رشد، اهرم مالی، جریان نقدی آزاد، تجارت داخلی و مشکلات مالی برای سرمایه‌گذاران مفید هستند یا خیر؟ نتایج مطالعات نشان داد که اقلام تعهدی اختیاری ارتباط مثبتی با بازده

1. Chiarini *et al.*
2. Li *et al.*
3. Draief

سهام دارد. این رابطه در شرکت‌های با رشد بالا و شرکت‌های اهرمی قوی‌تر است. شرکت‌های دارای بحران مالی انگیزه بیشتری برای مدیریت فرصت‌طلبانه سود برای پنهان کردن هرگونه مشکل مالی دارند. به همین ترتیب، یک رابطه منفی بین اقلام تعهدی اختیاری و بازده سهام در شرکت‌ها با جریان نقد آزاد بیش‌ازحد وجود دارد و این امر چشم‌انداز فرصت‌طلبانه مدیریت سود را آشکار می‌کند. بالاخره نتایج نشان داد که سرمایه‌گذاران ارزش مثبت (منفی) را به اقلام تعهدی اختیاری در صورت خرید (فروش) داخلی اعطا می‌کنند.

### تصریح مدل و برآورد

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، پژوهشی کاربردی است. از نظر شیوه اجرا پژوهشی توصیفی - علی است، همچنین از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع تاریخی (پس رویدادی) است و نوع جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات کتابخانه‌ای می‌باشد. قلمرو مکانی پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ می‌باشد. جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش پس از انتخاب شرکت‌های نمونه و جمع‌آوری آمار و اطلاعات مورد نیاز، از مدل‌های رگرسیونی استفاده خواهد شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات پس از پردازش توسط نرم‌افزار صفحه‌گسترده اکسل، نرم‌افزار ایویوز ۱۰ مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به محدودیت‌های ذکرشده تعداد ۱۳۴ شرکت بین سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۴۰۰ به‌عنوان نمونه آماری طبق جدول ۱ انتخاب شده است.

جدول ۱. نحوه انتخاب نمونه آماری پژوهش

۵۴۶	جامعه آماری در سال ۱۴۰۰	
	-۱۸۹	کسر می‌شود: شرکت‌های غیرفعال
	-۳۱	کسر می‌شود: شرکت‌هایی که دارای توقف معاملاتی سهام هستند
	-۵۱	کسر می‌شود: شرکت‌هایی که تغییر دوره مالی داده‌اند
	-۹۲	کسر می‌شود: شرکت‌هایی که در بازه زمانی پژوهش وارد بورس شدند
	-۴۹	کسر می‌شود: شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بانک و هلدینگ‌ها
۱۳۴	نمونه نهایی پژوهش	

### ۱. تعاریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

#### متغیر وابسته پژوهش: تهور مالیاتی (Tax Aggressiveness)

تهور مالیاتی، سیاست و راهبردهای شرکت در جهت کاهش مالیات است. تهور در لغت به معنی جسارت و بی‌باکی است. استراتژی مالیات جسورانه به‌عنوان استفاده قانونی از نظام مالیاتی برای منافع شخصی، برای کاهش میزان مالیات قابل پرداخت به وسیله ابزارهای قانونی تعریف می‌شود. برای سنجش تهور مالیاتی به تبعیت از پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) از نرخ مؤثر مالیاتی به شرح زیر استفاده شده است:



نرخ مؤثر مالیات نقدی از تقسیم مالیات نقدی پرداختی بر سود قبل از کسر مالیات، ضرب در (منفی یک) محاسبه شده است (عرب صالحی و هاشمی، ۱۳۹۴).

### متغیرهای مستقل پژوهش

متغیرهای مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه متغیرهای مستقل پژوهش هستند که در ادامه شیوه محاسبه عملیاتی آنها آمده است:

#### مدیریت سود<sup>۱</sup>

مدیریت سود در واقع دستکاری مدیران در سود شرکت با استفاده از مهارت و دانش خود در راستای کاهش سود و به تبع آن کاهش مالیات تعریف می‌شود. در پژوهش حاضر جهت سنجش مدیریت سود از مدیریت سود اقلام تعهدی به روش زیر استفاده خواهد شد:

کوتاری و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۰۵) مدلی را طراحی کردند که همانند مدل تعدیل شده جونز است، ولی در آن از نرخ بازده دارایی‌ها نیز استفاده شده است. آن‌ها در مطالعات خود یافتند که این مدل نتایج قوی‌تری نسبت به مدل جونز دارد. مدل آن‌ها به صورت زیر است.

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left( \frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left( \frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right) + \alpha_3 \left( \frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \alpha_4 ROA_{it-1} + \varepsilon_{it}$$

که در این مدل:

$TA_{it}$ : جمع کل اقلام تعهدی شرکت  $i$  در سال  $t$  که از حاصل سود خالص منهای وجوه نقد عملیاتی به دست می‌آید.

$A_{it-1}$ : جمع کل دارایی‌های شرکت  $i$  در سال  $t-1$

$\Delta REV_{it}$ : تغییر درآمد شرکت  $i$  بین سال  $t-1$  و  $t$

$PPE_{it}$ : میزان اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت  $i$  در سال  $t$

$ROA_{it-1}$ : نرخ بازده دارایی‌های شرکت  $i$  در سال  $t-1$

$\varepsilon_{it}$ : همان جمله خطا است (جمله خطا نشان‌دهنده مدیریت سود اقلام تعهدی است).

#### شدت موجودی<sup>۳</sup>

شدت موجودی میزان سرمایه‌گذاری در موجودی مواد و کالا تعریف می‌شود. برای سنجش شدت موجودی به تبعیت از پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) و هدایت و فیتیریا (۲۰۱۸) از نسبت کل موجودی مواد و کالا به کل دارایی‌ها استفاده شده است.

1. Earning Management  
2. Kothari *et al.*  
3. Inventory intensity



شدت سرمایه<sup>۱</sup>

شدت سرمایه توضیح می‌دهد که از دارایی‌های شرکت چقدر در دارایی‌های ثابت سرمایه‌گذاری شده است. بنابراین برای سنجش شدت سرمایه به تبعیت از پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) از نسبت کل دارایی‌های ثابت به کل دارایی‌ها استفاده شده است.

## متغیرهای کنترلی پژوهش

بازده دارایی‌ها (ROA): سود خالص تقسیم بر کل دارایی‌ها.  
 اهرم مالی (LEV): کل بدهی‌ها تقسیم بر کل دارایی‌ها.  
 اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها.  
 عمر شرکت (AGE): لگاریتم طبیعی تاریخ تأسیس شرکت.

## ۲. تصریح مدل

در پژوهش حاضر به تبعیت از پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) مدل زیر جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش ارائه شده است:

$$\text{Tax Aggressiveness}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{Earning Management}_{i,t} + \beta_2 \text{Inventory intensity}_{i,t} + \beta_3 \text{Inventory Capital}_{i,t} + \beta_4 \text{ROA}_{i,t} + \beta_5 \text{LEV}_{i,t} + \beta_6 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_7 \text{Age}_{i,t} + e_{i,t} \quad (1)$$

## نتایج

## ۱. آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

نتایج آماره توصیفی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	میانگین	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
تهور مالیاتی	-۰/۱۵	۰/۰۷۸	-۰/۵۸	۰/۱۵	-۰/۶۹	۲/۶۱
مدیریت سود	-۰/۰۰۲	۰/۶۸	-۰/۴۵	۰/۱۷	۱/۰۰	۶/۱۰
شدت موجودی	۰/۲۳	۰/۷۲	۰/۰۰۱	۰/۱۵	۰/۹۳	۳/۶۸
شدت سرمایه	۰/۲۵	۰/۷۷	۰/۰۱۲	۰/۱۸	۰/۸۷	۳/۰۸
بازده دارایی‌ها	۰/۱۳	۰/۶۸	-۰/۲۲	۰/۱۵	۰/۷۳	۳/۷۳
اهرم مالی	۰/۵۶	۱/۵۶	۰/۱۰	۰/۲۱	-۰/۰۱۸	۲/۶۱
اندازه شرکت	۱۴/۷۲	۲۰/۸۲	۱۰/۵۳	۱/۶۶	۰/۷۴	۳/۸۲
عمر شرکت	۳/۶۱	۴/۲۴	۲/۳۰	۰/۳۷	-۰/۶۵	۲/۶۲

منبع: یافته‌های پژوهش

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر اهرم مالی برابر با (۰/۵۶) است که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. به‌طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن‌ها نسبت به میانگین است. از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر برای اندازه شرکت برابر (۱/۶۶) و برای تهور مالیاتی، شدت موجودی و بازده دارایی هر سه (۰/۱۵) است که نشان می‌دهد این متغیرها به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند. کمینه و بیشینه نیز کمترین و بیشترین را در هر متغیر نشان می‌دهد.

## ۲. آزمون مانایی متغیرها

مطابق ادبیات اقتصادسنجی لازم است قبل از برآورد مدل، مانایی متغیرها بررسی گردد. استفاده از آزمون‌هایی نظیر دیکی- فولر و فیلیپس- پرون برای داده‌های پانل توصیه نمی‌شود زیرا قدرت اندکی در تشخیص مانایی دارند. برای حصول اطمینان به آزمون‌های مانایی قوی‌تر در مدل‌های پانل، پیشنهاد می‌شود که داده‌ها را تجمیع نموده و سپس مانایی بررسی گردد (افلاطونی، ۱۳۹۷). برای بررسی وجود ریشه واحد در داده‌های پانل، می‌توان از آزمون لوین، لین و چو استفاده کرد که نتایج آن به‌صورت جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۲. آزمون مانایی (لوین، لین و چو) متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
تهور مالیاتی	Tax Aggressiveness	-۶/۸۱۸۱۶	۰/۰۰۰۰	مانا است
مدیریت سود	Earning Management	-۹/۹۷۰۰۵	۰/۰۰۰۰	مانا است
شدت موجودی	Inventory intensity	-۱۲/۰۴۵۸	۰/۰۰۰۰	مانا است
شدت سرمایه	Inventory Capital	-۷/۷۱۶۰۹	۰/۰۰۰۰	مانا است
بازده دارایی‌ها	ROA	-۸/۰۵۸۸۸	۰/۰۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	LEV	-۱۱/۴۷۱۰	۰/۰۰۰۰	مانا است
اندازه شرکت	SIZE	-۱۳/۳۸۱۵	۰/۰۰۰۰	مانا است
عمر شرکت	Age	-۸۷/۲۷۳۶	۰/۰۰۰۰	مانا است

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۳ مشاهده می‌شود که سطح معنی‌داری متغیرها در آزمون مانایی کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرها است.

## ۳. آزمون اف لیمر (چاو) و آزمون هاسمن

با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون اف لیمر، سطح معناداری آزمون چاو برای مدل آزمون فرضیه پژوهش کمتر از ۵ درصد (۰/۰۰۰۰) و آماره آزمون ۶/۷۶۹ بوده که بیانگر پذیرش الگوی داده‌های تابلویی است که جهت حصول اطمینان نیاز به ارائه آزمون هاسمن می‌باشد. (افلاطونی، ۱۳۹۷). با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون هاسمن سطح معناداری آزمون در مدل پژوهش بیشتر از ۵ درصد (۰/۱۲۳۴) و آماره آزمون ۱۱/۳۶۶ بوده که بیانگر پذیرش اثرات تصادفی است.

## ۴. آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج فرضیه‌های پژوهش در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. نتیجه آزمون فرضیه‌های پژوهش

متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری	VIF
مدیریت سود	Earning Management	۰/۰۴۴	۰/۰۱۰	۴/۰۸	۰/۰۰۰	۱/۱۶
شدت موجودی	Inventory intensity	-۰/۰۲۴	۰/۰۲۹	-۰/۸۲	۰/۴۰	۱/۲۲
شدت سرمایه	Inventory Capital	۰/۰۵۳	۰/۰۲۵	۲/۱۵	۰/۰۳۱	۱/۲۴
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰/۰۴۲	۰/۰۲۷	-۱/۵۰	۰/۱۳	۲/۰۸
اهرم مالی	LEV	-۰/۰۱۰	۰/۰۲۱	-۰/۴۷	۰/۶۳	۱/۷۸
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۰۹	۰/۰۰۲	۳/۲۰	۰/۰۰۱	۱/۱۷
عمر شرکت	Age	۰/۰۰۳	۰/۰۲۴	۰/۱۴	۰/۸۸	۱/۰۳
عرض از مبدأ		-۰/۲۷	۰/۰۹۶	-۲/۸۷	۰/۰۰۴	-
ضریب تعیین		۰/۶۱				
دوربین واتسون		۲/۳۳				
آماره F		۲۳۹/۲۲۴۷				
سطح معناداری		۰/۰۰۰۰				

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که متغیر مدیریت سود با ضریب مثبت (۰/۰۴۴) و سطح معناداری زیر ۵ درصد (۰/۰۰۰۰) رابطه مستقیم با تهور مالیاتی دارد؛ از آنجا که مبنای تایید فرضیه‌ها در پژوهش حاضر سطح معناداری زیر ۵ درصد است، بنابراین فرضیه اول پژوهش در سطح خطای ۵ درصد رد نمی‌شود. متغیر شدت موجودی با سطح معناداری بالای ۵ درصد (۰/۴۰) رابطه‌ای با تهور مالیاتی ندارد؛ بنابراین فرضیه دوم پژوهش در سطح خطای ۵ درصد پذیرفته نمی‌شود.



متغیر شدت سرمایه با ضریب مثبت (۰/۰۵۳) و سطح معناداری زیر ۵ درصد (۰/۰۳۱) رابطه مستقیم با تهور مالیاتی دارد؛ بنابراین فرضیه سوم پژوهش در سطح خطای ۵ درصد رد نمی‌شود. متغیر کنترلی اندازه شرکت با سطح معناداری زیر ۵ درصد رابطه معناداری با متغیر وابسته پژوهش دارند. ضریب تعیین برابر با ۶۱ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۶۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. همچنین مقدار دوربین واتسون برابر عدد ۲/۳۳ می‌باشد و از این رو که ما بین عدد ۱/۵۰ تا ۲/۵۰ می‌باشد، نشان می‌دهد که بین جملات اخلاص مدل خودهمبستگی شدیدی وجود ندارد. آماره هم‌خطی زیر عدد ۵ می‌باشد که نشان می‌دهد همبستگی شدید بین متغیرهای پژوهش وجود ندارد. آماره آزمون (F) با سطح معناداری زیر ۵ درصد نشان می‌دهد که مدل پژوهش از برازش مناسبی برخوردار است.

### خلاصه و نتیجه‌گیری

همان‌طور که بیان شد هدف اساسی پژوهش حاضر تأثیر مدیریت سود، شدت موجودی و شدت سرمایه بر تهور مالیاتی است. نتیجه فرضیه اول نشان داد که میزان ضریب برآورد شده مدیریت سود با ضریب مثبت و سطح معناداری زیر پنج درصد بر تهور مالیاتی به صورت مستقیم تأثیرگذار است. نتیجه مستقیم در واقع نشان‌دهنده این امر است که با افزایش مدیریت سود به همان اندازه تهور مالیاتی نیز افزایش خواهد یافت. در واقع این دو متغیر در یک راستا در حرکت می‌باشند و بالعکس با کاهش مدیریت سود تهور مالیاتی کاهش می‌یابد. چنانچه برای ممانعت از فعالیت‌هایی که منجر به عدم پرداخت مالیات می‌شود، اقدامی صورت نگیرد، ممکن است افراد دیگر نیز به منظور افزایش توان مالی خود به این کار ترغیب شوند. از آنجایی که مدیران شرکت‌ها پرداخت مالیات را در واقع مانعی جهت پیشرفت شرکت و هزینه اضافی قلمداد می‌کنند، از جمله اقداماتی که مدیران در راستای تهور مالیاتی و کاهش مالیات انجام می‌دهند، مدیریت سود کسب شده توسط عملیات جاری شرکت است که به آن مالیات تعلق خواهد گرفت و مدیران به نوعی با کمتر نشان دادن سود یا بالاتر نشان دادن بدهی‌های شرکت سعی در نپرداختن مالیات دارند. در واقع نتایج بیانگر آن است که هر چه مدیران تمایل بیشتری به مدیریت سود داشته باشند، تهور مالیاتی نیز افزایش می‌یابد. نتایج فرضیه حاضر با نتایج پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) همسو است.

نتیجه فرضیه دوم نشان داد که متغیر شدت موجودی با سطح معناداری بالای ۵ درصد رابطه‌ای با تهور مالیاتی ندارد. سیاست مالیاتی متهورانه تلاش شرکت برای به حداقل رساندن بار مالیاتی است که باید از طریق قانونی، غیرقانونی یا هر دو پرداخت شود. شرکت‌ها مالیات را به عنوان یک بار اضافی در نظر می‌گیرند؛ باری که می‌تواند سود شرکت را کاهش دهد. لذا پیش‌بینی می‌شود اقداماتی را انجام دهند که بار مالیاتی شرکت را کاهش دهد. اقداماتی با هدف کاهش درآمد مشمول مالیات از طریق برنامه‌ریزی مالیاتی و استفاده از روش‌های طبقه‌بندی شده یا غیر طبقه‌بندی شده به عنوان فرار مالیاتی صورت می‌پذیرد. اگرچه همه اقدامات انجام شده قوانین را نقض نمی‌کند، روش‌های زیادی توسط شرکت‌ها استفاده می‌شود که سبب می‌گردد شرکت‌ها از نظر مالیاتی تهاجمی تلقی گردند. موجودی، بخشی از دارایی‌های

جاری شرکت است که برای پاسخگویی به تقاضای عملیات شرکت در بلندمدت استفاده می‌شود. شرکت‌هایی که بر موجودی انبارها سرمایه‌گذاری کرده‌اند در واقع باعث تشکیل هزینه‌های نگهداری و ذخیره‌سازی برای این موجودی‌ها شده که منجر به افزایش مخارج شرکت خواهد شد؛ به طوری که این عمل در نهایت باعث کاهش سود شرکت می‌گردد. شرکت‌هایی با سطح بالای شدت موجودی نسبت به سطح بار مالیاتی دریافتی تهاجمی‌تر خواهند بود. شرکت‌هایی با این روند می‌توانند بازدهی هزینه‌ای بیشتری در جهت کاهش سود شرکت داشته باشند. سود در دوره جاری را می‌توان با اضافه کردن موجودی‌ها پوشش داد اما هزینه‌های اضافی ناشی از افزایش در موجودی‌ها باید از بهای تمام شده موجودی‌ها حذف شود و در دوره‌ای که این هزینه‌ها متحمل شده‌اند به عنوان هزینه شناسایی شوند. در واقع بدین صورت شدت موجودی می‌تواند بر تهور مالیاتی تاثیرگذار باشد. نتایج فرضیه حاضر با نتایج پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) همسو نیست.

نتیجه فرضیه سوم نشان داد که متغیر شدت سرمایه با ضریب مثبت و سطح معناداری زیر ۵ درصد رابطه مستقیم با تهور مالیاتی دارد. شدت سرمایه نسبتی است که نشان می‌دهد چقدر ثروت شرکت در دارایی‌های ثابت سرمایه‌گذاری می‌شود. دارایی‌های ثابت شامل ساختمان‌ها، کارخانه‌ها، تجهیزات، ماشین‌آلات و اموال است. دارایی‌های ثابت دارایی‌های مشهودی هستند که برای استفاده در تولید یا عرضه کالا یا خدمات، برای اجاره به اشخاص دیگر، یا برای مقاصد اداری نگهداری می‌شوند و انتظار می‌رود برای بیش از یک دوره استفاده شود. نسبت شدت سرمایه می‌تواند کارایی استفاده از دارایی‌ها برای تولید و فروش را نشان دهد. سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت یکی از دارایی‌هایی است که شرکت برای تولید و کسب درآمد از آن استفاده می‌کند، اما از طرفی سرمایه‌گذاری شرکت در دارایی‌های ثابت موجب بالا رفتن هزینه استهلاک می‌شود، بنابراین دارایی‌های ثابت شرکت از این طریق به شرکت‌ها اجازه می‌دهد با توجه به هزینه استهلاکی که هر ساله از دارایی‌های ثابت کسر می‌شود، مالیات‌های خود را کاهش دهند. زیرا هزینه استهلاک دارایی‌های ثابت به طور مستقیم کاهش سود شرکت که مبنای محاسبه مالیات شرکت است را در پی خواهد داشت. با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش نیز مشاهده شد که شدت موجودی به صورت مستقیم بر تهور مالیاتی تاثیرگذار است. در واقع با افزایش شدت سرمایه‌گذاری در دارایی ثابت، تهور مالیاتی به همان اندازه افزایش می‌یابد. نتایج فرضیه حاضر با نتایج پژوهش فاریز و سورپیتو (۲۰۲۲) همسو است.

از آنجایی که دارایی‌های ثابت قابلیت وثیقه‌گذاری دارند بنابراین شرکت‌ها تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت داشته و مزیت دیگر آن نوعی فرار مالیاتی و کاهش سود اعلام شده شرکت است و سازمان‌های ذیربط با توجه به رشد دارایی‌های ثابت یک شرکت نسبت به دوره‌های قبل می‌توانند امر سیاست متهورانه مالیاتی را کاهش دهند و این امر را به عنوان زنگ خطری به جهت فرارهای مالیاتی قلمداد نمایند. از آنجایی که مالیات در جوامع پیشرفته از اهمیت بالایی برخوردار است و درآمد کلانی برای دولت به همراه دارد، بنابراین می‌توان بسیاری از مشکلات کشور را به وسیله آن سروسامان بخشید. پیشنهاد می‌گردد شرکت‌ها با مدیریت سود، درگیر فرار از مالیات نشده و همچنین سازمان‌های ذیربط این امر را در نظر گرفته که شرکت‌ها به وسیله مدیریت سود، درگیر سیاست‌های مالیاتی متهورانه می‌باشند.



## ملاحظات اخلاقی

حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.  
مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی مقاله مشارکت داشته‌اند.  
تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.  
تعهد کپی‌رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی‌رایت رعایت شده‌است.

## منابع

- افلاطونی، عباس. (۱۳۹۷). *اقتصادسنجی در پژوهش‌های مالی و حسابداری با نرم‌افزار EViews*، تهران: انتشارات ترمه.
- اعتمادی، حسین؛ سپاسی، سحر و ساری، محمدعلی. (۱۳۹۵). چارچوب مفهومی طرح ریزی مالیات شرکتی. *پژوهش حسابداری*، ۶(۱)، ۶۱-۸۰.
- بیرجندی، حمید؛ فتیحی، زهرا؛ تراوش، محمد باقر و شاپور جانی، مصطفی. (۱۴۰۰). تاثیر مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی و تهور مالیاتی بر مسئولیت پذیری اجتماعی. *سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، حسابداری، بانکداری و اقتصاد در افاق ایران*.
- جعفری صمیمی، احمد و حمزه‌ای، علی اکبر. (۱۳۸۴). بررسی عوامل مؤثر بر فرار مالیاتی: مطالعه موردی صنف طلا فروشان استان مازندران. *پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی*، ۳۴، ۳-۲۰.
- حاجیه‌ها، زهره؛ قنواتی، الهام و بحرینی، مریم. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط محدودیت مالی و راهبرد مالیاتی متهورانه. *پژوهشنامه مالیات*، ۲۵ (۳۵)، ۱۰۷-۱۲۶.
- خواجوی، شکراله و کیامهر، محمد. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهشنامه مالیات*، ۲۳ (۲۶)، ۸۷-۱۰۸.
- صدیقی، روح‌الله. (۱۳۹۹). کیفیت حسابرس، مدیریت سود و اجتناب مالیاتی. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۱۲ (۴۶)، ۱۶۹-۱۸۶.
- عبدلی، محمدرضا و حق‌نیاز، حسن. (۱۳۹۴). ارزیابی تأثیر شفافیت شرکتی بر سیاست متهورانه مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهشنامه مالیات*، ۲۳ (۲۶)، ۱۶۵-۱۷۵.
- عبدلی، محمدرضا؛ بخشی، حسین و حسینی، سید احمد. (۱۳۹۲). بررسی رابطه گزارشگری متهورانه مالی و اندازه شرکت‌ها با سیاست‌های متهورانه مالیاتی. *پژوهشنامه مالیات*، ۲۱ (۱۹)، ۱۵۷-۱۷۰.
- عرب صالحی، مهدی و هاشمی، مجید. (۱۳۹۴). تأثیر اطمینان بیش‌ازحد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۲ (۱)، ۸۵-۱۰۴.
- کاشانی پور، محمد؛ فرجی، امید و برجی، پرینا. (۱۳۹۸). ارتباط سیاسی، راهبری شرکتی و تهور مالیاتی. *دانش حسابداری*، ۱۰ (۴)، ۱۴۳-۱۷۵.



کمالی منفرد، شیما و علی احمدی، سعید. (۱۳۹۶). تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت با استفاده از روش تحلیل پوششی داده‌ها. *دانش حسابداری*، ۸(۱)، ۱۳۵-۱۵۴.  
 منصورفر، غلامرضا؛ غیور، فرزاد و عباسی مولان، بهزاد. (۱۳۹۷). رابطه بین مالیات جسورانه و اهرم مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهشنامه مالیات*، ۲۶(۳۷)، ۱۷۳-۱۹۷.

### References

- Abdoli, M. R., & Haghneyaz, H. (2015). Evaluation of the corporate transparency effect on tax aggressiveness in the companies listed in Tehran Stock Exchange. *Tax Research*, 23(26), 165-175. (In Persian).
- Abdoli, M., Bakhshi, H., & Hosseini S. A. (2013). A study of relationship between aggressive financial reporting and size of corporations on aggressive tax policies. *Tax Research*, 21 (19), 157-170. (In Persian).
- Aflaton, A. (2017). *Econometrics in financial and accounting research with EViews software*. Tehran: Termeh Publications. (In Persian).
- Arabsalehi, M., & Hashemi, M. (2015). The effect of managerial overconfidence on tax avoidance. *Accounting and Auditing Review*, 22(1), 85-104. (In Persian).
- Birjandi, H., Fathi, Z., Taravsh, M. B., & Shapour Jani, M. (2021). The impact of corporate governance mechanisms and tax evasion on social responsibility, *the third international conference on management, accounting, banking and economics in the horizon of Iran*. (in Persian).
- Chiarini, B., Ferrara, M., & Marzano, E. (2022). Tax evasion and financial accelerator: A corporate sector analysis for the US business cycle. *Economic Modelling*, 108, 105780.
- Draief, S. (2021). Earnings management incentives and the pricing of discretionary accruals. *International Journal of Business and Management*, 14(7), 1-77.
- Etemadi, H., Sepasi, S., & Sari, M.A. (2016). A conceptual framework for corporate tax planning. *Journal of Accounting Research*, 6(1), 61-80. (In Persian).
- Fariz, A., & Suropto. (2022). Effect of earning management, inventory intensity and capital intensity on tax aggressiveness. *3rd International Seminar on Accounting Society "The Review and Outlook of The Economy after Covid 19 Pandemic"*.
- Hajiha, Z., Ghanavati, E., & Bahreini, M. (2017). The examine of the relationship between financial constraints and aggressive tax strategy. *Tax Research*, 25(35), 107-126. (In Persian).
- Hidayat, A. T., & Fitria, E. F. (2018). Pengaruh capital intensity, inventory intensity, profitabilitas dan leverage terhadap agresivitas pajak. *Eksis: Jurnal Riset Ekonomi Dan Bisnis*, 13(2), 157-168.
- Jafari Samimi, A., & Hamzai, A. A. (2005). Investigating the factors affecting tax evasion: a case study of gold merchant's guild in Mazandaran province. *Economic Research and Policies*, 34, 20-3. (In Persian).



Kamali Monfared, S., & Ali Ahmadi, S. (2017). Effects of managerial ability on tax avoidance and market value, using data envelopment analysis method. *Journal of Accounting Knowledge*, 8(1), 135-154. (In Persian).

Kashanipour, M., Faraji, O., & Borji, P. (2020). Political connection, corporate governance and tax aggressiveness. *Journal of Accounting Knowledge*, 10(4), 143-175. (In Persian).

Khajavi, S., & Kiamehr, M. (2016). Modeling tax avoidance by accounting information: evidence from Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting Knowledge*, 7(25), 79-100. (In Persian).

Kothari, S. P., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 163-197.

Li, Z., Lytvynenko, I. P., & Philippoff, K. S. (2021). Stock market reactions to R&D cuts used to manage earnings. *International Review of Financial Analysis*, 77, 101794.

Mansoorfar, Gh., Ghayor, F., & Abbasi Molan, B. (2018). The relationship between bold taxation and financial leverage in companies listed on the Tehran Stock Exchange, *Tax Research*, 26(37), 173-197. (In Persian).

Seddighi, R. (2020). Auditor quality, earning management and tax avoidance. *Accounting and Auditing Research*, 12(46), 169-186. (In Persian).

#### COPYRIGHTS



This license allows others to download the works and share them with others as long as they credit them, but they can't change them in any way or use them commercially.